

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Budai Campus

Tájrendező és kertépítőmérnöki szak

ZSEBPARKOK KIALAKÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI ÚJLIPÓTVÁROSBAN

Belső konzulens: Dr. Iváncsics Vera
Egyetemi adjunktus

intézete/tanszéke: Tájvédelmi és tájrehabilitációs
tanszék

Készítette: Domokos András

Budapest
2024

Tartalomjegyzék

1	Szakirodalom feldolgozása	6
1.1	Külföldi szakirodalmak áttekintése.....	6
1.2	Definícióalkotás	9
1.2.1	Általános definíció	9
1.2.2	Hazai definíció	12
2	Tervezési terület	13
2.1	Lehatárolás	13
2.2	Jellemzés	14
2.2.1	Általános jellemzés	14
2.2.2	Angyalzöld program	14
2.2.3	A Radó Dezső terv	15
3	Vizsgálati módszer	17
3.1	Szempontrendszer ismertetése	17
3.1.1	A Tér:	17
3.1.2	A környezet:	17
3.1.3	A közösség:	18
3.2	Szempontrendszer alkalmazása	18
3.2.1	A kiértékelési módszer számszerűsítése	18
3.3	Vizsgálati területre alkalmazott módszertan kialakítása	20
	Az e tanulmány által meghatározott vizsgálati szempontok tehát a következők:.....	20
3.4	Az alkalmasság mértékének meghatározása	20
3.4.1	Az egyes kategóriák számértékeinek leírása:	21
4	Szempontrendszer érvényesítése	24
4.1	Külföldi példák	24

4.1.1	Példák az USA-ból.....	24
4.1.2	Példák az EU-ból	27
4.2	Hazai példák.....	30
4.2.1	Intézménykertek..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
4.2.2	Budapest IX. Kerülete Thaly Kálmán u. példáján	32
4.2.3	Budapest: Eiffel tér	33
5	Zsebparkok kialakítási lehetőségei a tervezési területen	34
5.1	Adottságok	34
5.2	Szabályozási keretek	38
5.3	Lehetséges helyszínek kiválasztása	39
5.3.1	Az 1. helyszín részletes elemzése és kiértékelése:.....	40
5.3.2	A 2. helyszín részletes elemzése és kiértékelése:.....	41
5.4	Lehetséges helyszínek értékelése.....	43
5.4.1	Az 1. Helyszín értékelése.....	43
6	Javaslatok	45
6.1	Budapest területére érvényesíthető javaslatok	45
6.2	XIII. kerület területére érvényesíthető javaslatok	45
	Irodalomjegyzék	48
	Melléklet	50
	ábra 1 A kulcsszavak szófelhője (saját szerkesztés)	6
	ábra 2 A vizsgálati terület lehatárolása.....	13
	ábra 3 A Greenacre Park	24
	ábra 4 a Connor Williams Park	25

ábra 5 a Parson Gardens Park	26
ábra 6 a Postmans Park	27
ábra 7 a Salters Garden	28
ábra 8 a Roche pocket park	29
ábra 9 a SOTE Klinikai Központ fogadótere	31
ábra 10 a Thaly Kálmán u. (Google Earth kivágat)	32
ábra 11 az Eiffel tér	33
ábra 12 A vizsgálati terület NHRL térképe (Lechner tudásközpont)	34
ábra 13 A vizsgálati terület NDVI térképe (Lechner tudásközpont)	35
ábra 14 A vizsgálati terület szolgáltatás térképe (saját szerkesztés)	35
ábra 16 közművezetési ábra (E-közmű).....	36
ábra 17 a környező tömegközlekedés megállóinak 150m-es bufferja (saját szerkesztés)	36
ábra 18 a környező parkok térképe (saját szerkesztés)	37
ábra 19 meglévő zöldelem: muskátlik (saját kép).....	37
ábra 20 a volt Játszóutca mai arca (saját kép).....	38
ábra 21 A vizsgálati helyszínek elhelyezkedése (saját szerkesztés).....	40
ábra 22 az 1. vizsgálati helyszín (saját fotó)	41
ábra 23 a 2. vizsgálati helyszín és környezete (saját fotó).....	42
táblázat 1 Az értékelési táblázat sablonja.....	19
táblázat 2 A Greenacre park értékelése A Greenacre Park értékelése	24
táblázat 3 a Connor Williams Park értékelése.....	25
táblázat 4 a Parson Gardens Park értékelése.....	26
táblázat 5 a Postmans Park értékelése.....	27
táblázat 6 a Salters Garden értékelése.....	28
táblázat 7 a Roche pocket park értékelése	29
táblázat 8 a SOTE Klinikai Központ fogadóterének értékelése.....	31
táblázat 9 a Thaly Kálmán u. értékelése	32
táblázat 10 az Eiffel tér értékelése	33
táblázat 11 az 1. vizsgálati helyszín értékelése (saját szerkesztés)	43
táblázat 12 a 2. vizsgálati helyszín értékelése (saját szerkesztés).....	44

Bevezetés

Mindig is fogékony voltam az új ötletekre és módszerekre, eszközökre és ha valami, akkor ez a téma új és más nézőponttal rendelkező. Nem sokkal a témaválasztás előtt ismertette meg velem egy szaktársam a zsebparkokat, noha akkor még nem tudtuk, hogy így nevezik őket. A kis, aprólékosan berendezett és otthonos tereket gyorsan megszerettem és sok képet/ötletet nézegettem róluk. Mivel a szakmához kapcsolódó téma, így a szakdolgozatom témájául választottam. Motivált, hogy egy olyan ötlettel tehetek hozzá a magyar zöldfelületekhez, ami szakmailag helytálló és a várostervezésben kevésbé kiaknázott terület. Motivált, hogy olyan projektek elindulásához járulhatok hozzá, amik javítják az emberek életminőségét, és közösségeket teremtenek. Ehhez mintaterületül Budapest egy XIII. kerületi részét választottam, ahol vizsgálni fogom, hogy hova lehetne zsebparkot létesíteni. Ahhoz, hogy ezt vizsgálhassam előbb meg kell válaszoljak néhány fontos kérdést. Mi az a zsebpark? Helytáll-e egy ilyen zöldfelület Magyarországon vagy ez egy itt nem indokolt zöldfelületi elem? Hogy lehet adoptálni? Hogy lehet egy helyről megállapítani, hogy mennyi potenciál rejlik benne zsebparképítéshez? Milyen eszközökkel lehet segíteni a zsebparkok építését és üzemeltetését? Ezen kérdéseket fogom megválaszolni szakirodalmi elemzés, külföldi példák bemutatása, saját módszertan kidolgozása és a vizsgálati helyszínem részletes elemzése által. A kapott eredmények alapján javaslatokat fogok megfogalmazni, amik hozzájárulnak egy zsebpark számára optimális helyszín megtalálásához és keretet teremtenek a zsebparkok jogi és gyakorlati megvalósulásához.

1 Szakirodalom feldolgozása

Ebben a fejezetben a zsebpark fogalmát szeretném leírni. Ehhez a szakirodalomban fellelhető forrásokat fogom elemezni. Kigyűjtöm, hogy melyik szakirodalom, milyen kulcsszavakkal írja le a zsebparkot és megnézem, hogy egy-egy kulcsszó milyen gyakorisággal fordul elő az egyes szakirodalmakban.

1.1 Külföldi szakirodalmak áttekintése

Külföldi szerzők irodalmából készíték elemzést. Ennek az az oka, hogy a Google Scholar 2024 októberében egyetlenegy magyar nyelvű találatot hoz ki a „zsebpark” kifejezésre és az is irreleváns a témám szempontjából. A szakirodalmakban bizonyos kulcsszavak több helyen is megjelennek. Ezen kulcsszavak előfordulását és a forrásukat gyűjtöm ki első lépésben. Ezen kigyűjtés a mellékletben lesz elérhető, de a szófelhőjét egy súlyozott ábrára rátéve meg tudom jeleníteni. Ebből kiderül, hogy mely szempontok érvényesülnek a zsebpark fogalmánál a leginkább a külföldi szakirodalmakban. A forrásokat és a szempontokat egy táblázatban is összefoglaltam, ami a szófelhő alatt található meg. A táblázat egyes mezői utalnak arra, hogy az adott forrás említi-e az adott szempontot vagy sem (- jelnél nem említi, színezett mezőnél igen) és ha igen akkor meghatározónak tartja a zsebpark definiálásakor (zöld mező) vagy sem (piros mező), vagy esetleg nem eldönthető egyértelműen (sárga mező).

ábra 1

A kulcsszavak szófelhője (saját szerkesztés)

Forrás	Közterület	Városi tér	Kis méret	Helyi közösséget kiszolgáló (elsősorban)	"Maradék" helyekre beillesztett	Bárki által látogatható	Rekreációs funkcióval bír	Méret	Pozitív hatás az épített környezetre
Blake 2023								kicsi	
Int1: Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity.								kb 1000 m2	
Praveena, Sreetheran 2021	-							<5000m2	
Rita Labuz 2019								-	
DR Maro, DR Gail 2013								kb 500m2	
American Society of planning officials 1967	-							-	

Seymour 1969	-							>2000 m2	
Forsyth and Musacchio 2005	-							-	
Babalis 2020	-							kicsi	
Liu and Wang 2019	-							-	
Naghibi et al 2021	-							kicsi	
Ding and Zhang 2021	-							lakóház 1- 3-szorosa	
Ministry of Housing and Urban-Rural Development of the People's Republic of China 2022	-							400- 10000 m2	

1.2 Definícióalkotás

1.2.1 Általános definíció

Zsebpark és zsebkert fogalma

A zsebkertek és a zsebparkok egy Magyarországon nem igazán ismert és merőben új fogalomnak számítanak, mint ahogy az érzékelhető a sok idegen nyelvű forrást látva.

Kutatásom során kiderült, hogy a zsebkert és a zsebpark fogalma nagyban eltér, valamint a zsebkert elnevezéssel bíró zöldfelületek városi léptékben mérve értelmezhetetlenek, ennél fogva a szakdolgozatomban nem képzik szerves részét. Ennek további oka, hogy a zsebkert egy nem hivatalosan megfogalmazott kategória. Általában az olyan ötletes designfogásokat és igen apró környezeti beavatkozásokat, már majdhogynem kis kompozíciókat nevezik így, amik élő növény bevonásával vagy természetes hatást keltő anyagok használatával járnak és kültéren kerülnek megvalósításra. Így például, ha egy régi lépcső repedéseibe pozsgás növényeket ültet valaki és a korlátját virágládákkal díszíti, az már zsebkertnek nevezhető. Éppen ezen okokból kifolyólag a szakdolgozatomban nem lesz a továbbiakban szó róluk. A másik meghatározó különbség zsebkert és zsebpark között az a birtokviszony. A zsebkertek a magánterületeken alkalmazott saját kertünk csinosítására szolgáló kreatív módszer. A zsebpark a köz javára létrehozott bárki által látogatható tér.

A zsebparkok döntő többsége köztér. Néhány esetben azonban van, hogy a köz számára megnyitott vagy átadott magánterület is zsebparknak van használva (elsősorban az USA területén lehet ezzel találkozni). Az építő és üzemeltető ennél fogva leggyakrabban a város vagy egy külön a zsebpark üzemeltetésére és anyagi támogatására létrehozott alapítvány. Előfordul az az eset is, hogy a később a zsebparkot használó közösség aktívan részt vesz a kivitelezésben, ritkán már a tervezésben is. Ugyan így a fenntartási munkálatokban is sokszor könnyebbséget jelent a helyiek segítsége és együttműködése.

Kutatómunkám szakirodalmi áttekintés része felfedte, hogy a zsebpark az a fogalom, amit fel tudok dolgozni. A zsebparkoknak van több szakirodalmi cikkben is megfogalmazott definíciója és zsebpark besorolással számos városi zöldterület létesült világszerte, amik kutathatóak és hitelesen bemutatható értékeik vannak.

A definíció azonban a zsebparkok Magyarországon való hiányos jelenléte miatt magyar nyelven egyelőre nem létezik.

A magyar nyelvű szakirodalmak hiánya miatt külföldi szakirodalmak felhasználásával megfogalmaztam egy magyar nyelvű definíciót. Ehhez számos forrást felhasználva az ott fellelhető definíciókból kigyűjtöttem azokat a paramétereket, amelyekkel az adott definíció a zsebparkot definiálja. Ezután megvizsgáltam, hogy az egyes paraméterek között a forrásokban mekkora átfedés található. Az egyes paramétereket lefedő kulcsszavak gyakoriságának vizsgálatával a paraméterek hangsúlyosságát is fel tudtam becsülni. (egyszerű egyenes arányosság alkalmazásával.) Az egyetlen pont, ahol ez a módszer nem szolgáltat elégséges eredményekkel, az a zsebpark definíció szerint mérete. Ebben a kérdésben forrásonként más és más számokat vagy arányokat találtam. A források sok különböző nagyságrendű adatai miatt, úgy vélem elégségesnek bizonyul, ha azt kijelentem, hogy az adott város méretéhez mérten, ahol a vizsgált zsebpark van, viszonylag kicsi mérettel bír a park. Ezzel áthidalható a koránt sem minden szituációban hasznosnak bizonyuló konkrét érték megnevezése és a magyar városok mérete, valamint a külföldi városok mérete közötti nagyságkülönbség problémája is, ami a konkrét értékek vagy a fix arányok átvitelét egyaránt nehezéssé teszi. Mindazonáltal a gyűjtőmunkám néhány eredményét figyelembevéve egy nagyjából értékspektrumot fel tudok vázolni. Ez 500m² és 5000m² közé helyezi a zsebparkok méretét. Saját kutatásomban a területválasztásnál azonban akár kisebb területek kiválasztását is fontolóra veszem, abból kifolyólag, hogy az ezen méreteket közlő cikkek többnyire világvárosokban található zsebparkokról írnak, mint például Seattle, New York vagy Chicago.

Szintén a zsebparkok eredeti hazájul szolgáló USA városai és a magyar városok közti különbségből adódik a kérdés, hogy célszerű-e külön Magyarországra értelmezett definíciót alkotni. Abban a formájában ahogyan az USA-ban szükség van egy zsebparkra és aközött a forma között ahogyan itt Magyarországon meg tud jelenni egy ilyenfajta zöldfelület (ténylegesen hasznosan megjelenni) nagy különbség van. Ennek az alábbiak az okai: a városok nagysága és a beépítettség mértéke kategóriákkal más, a zöldfelületek aránya igen eltérő, a létrehozott zöldfelületek funkciója is más és a kivitelezés minősége is szerepet játszik. Magyarországon jóval több még a fővárosban is a zöldfelület, ami elérhető és az alacsonyabb és kevésbé sűrű beépítés miatt a város szerkezete nem olyan fojtogató, nem olyan sűrű. Persze ez kerületenként változik

egy kis mértékben, de általánosságban elmondható, hogy az a fajta nyomás és városi stressz, amit az USA nagyvárosai tapasztalnak, az itthon csak nyomokban érzékelhető. Szintén nem elhanyagolható a tény, hogy még Budapesten is belefutunk egy nagyobb összefüggő zöldfelületbe, ha húsz-harminc percet sétálunk. Azaz majdnem mindenhol van elérhető távolságon belül a felüdülést szolgáló környezet. Ami a zöldfelületek minőségét és kialakításuk célját illeti már más a helyzet. Az USA-ban pont a nagy kényszer miatt nagyon következetesen kihasználják azokat a területeket, ahova zöldfelületet tudnak helyezni. A kialakítás tehát biztos céltudatos és jó minőségű lesz mert a nagyvárosaik funkciótlan vagy nem megfelelően kivitelezett zöldfelületekkel élethetetlenek lennének. És természetesen a köz számára nyitott terekben gondolkodnak, Magyarországon azonban a meglévő zöldfelületek egy jelentős része nem bír funkcióval. Ez a fővárosra kevésbé jellemző, de például mellőzött vizsgálati területemre, azaz Érd központjára kifejezetten igaz. Még a város közvetlen centruma is számos olyan, akár telek nagyságú területtel bír, amik funkció nélkül sínylődnek. A másik probléma a rekreációs és relaxációs/társas tevékenységre alkalmas zöldfelületek állapota. Mert még ha céltudatosan rekreációs funkcióval van is ellátva egy zöldfelület, amennyiben nem megfelelő a kivitelezés minősége, éppúgy használhatatlannak bizonyul mintha nem is lenne ott rekreációs felület.

A kutatás során a legfontosabbnak az alábbi szempontok bizonyultak:

- Városi
- Kis méretű
- Rekreációs funkcióval bír
- Városu stresszt csökkent
- A helyi közösséget szolgálja ki
- A köz számára nyitott

Általános definíció: Olyan városi terek, amelyek relatív kis méretűek, maradék helyekre vannak beillesztve és bírnak rekreációs funkcióval. Szintén jellemzi az ilyen zöldfelületeket a helyi közösségek igényeinek a kiszolgálása a városi stresszre gyakorolt enyhítő hatás és a széles körű látogathatóság.

1.2.2 Hazai definíció

Szintén nagyon fontos, hogy a zsebpark definíciójának melyik paraméterére/kritériumára fektetünk nagyobb hangsúlyt. Egyes kritériumok hangsúlyozásával másiaknak pedig kevesebb jelentőséget tulajdonítva, az, hogy mit tekinthetünk hazánkban zsebparknak nagyon meg tud változni. Éppen ez okból lehetségessé válna az eredeti zsebpark formától teljesen eltérő felületek zsebparknak nevezése. Tehát a különböző igények és lehetőségek miatt a magyar definíció elszeparálását indokoltnak tartom, de a kapcsolatot, az eredeti zsebpark formával és azzal a csoport zöldfelülettel, ami a magyar definíció alapján zsebpark lesz, meg fogom tartani a kritériumok nagyon alapos mérlegelésével és helyes hangsúlyozásával.

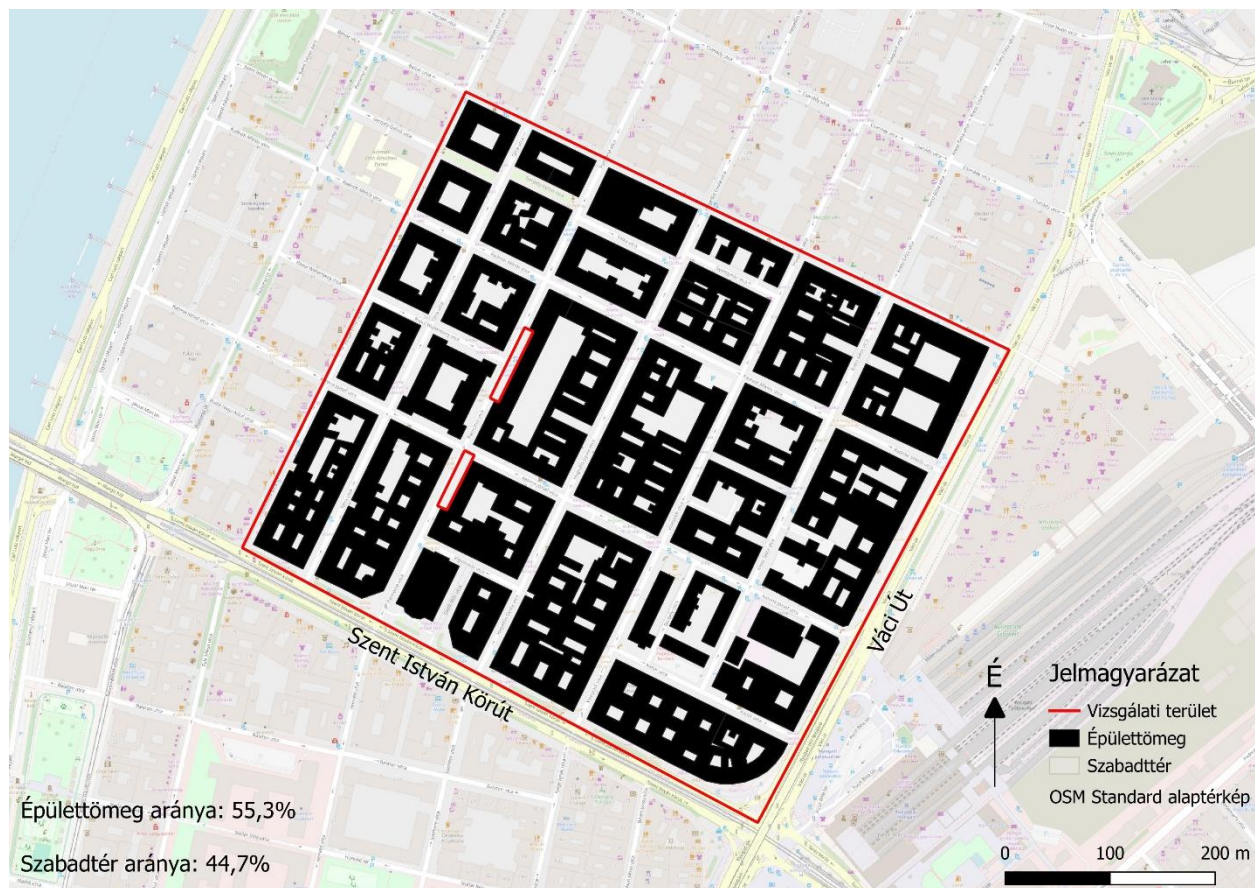
Magyarországra szabott definíció: Olyan városi terek melyek a sűrű városi szövetbe vannak beillesztve és rekreációs funkcióval bírnak, továbbá relatív kis méretűek. Szintén jellemzi az ilyen zöldfelületeket a kisebb léptékben tapasztalható városi stressz oldása és a helyi közösségek szerveződéséhez való hozzájárulás, valamint igényeik kielégítése. A zsebparkok látogathatósága alapvetően széles körű, de indokolt esetben korlátozható.

2 Tervezési terület

Ebben a fejezetben röviden ismertetem a vizsgálati helyszínemet. Feltárom a vizsgálati helyszínen zajló zöldinfrastruktúra kezelési és fejlesztési eljárásokat (AngyalZÖLD 3.0 (1020-2024) program és Radó Dezső terv) is és azok kapcsolatát a zsebparkokkal mint lehetőséggel.

2.1 Lehatárolás

Budapest XIII. kerület Szent István körút, Váci út, Balzac u. és Hollán Ernő u. által lehatárolt rész.

ábra 2

A vizsgálati terület lehatárolása

2.2 Jellemzés

2.2.1 Általános jellemzés

A vizsgálati terület Budapest 13. kerületéhez tartozik. Társas házas beépítésű épületek által határolt tömbök alkotják az utcaszerkezetet. A társasházak által létrehozott tömbök egy része belül nincs beépítve és valamiféle zöldfelület található ebben a belső térben, ez azonban nem minden esetben van így. A területnek aktív zöldfelülete igen kevés van, közpark vagy a köz számára elérhető zöldfelület legközelebb a Jászai Mari téren van. Megjelenik funkcióként a közlekedés, lakás, munkavégzés, parkolás, szolgáltatások és vásárlás is. Összességében elmondható, hogy a környező városszövethez képest valamivel kevesebb szolgáltatás és vásárlási lehetőség vagy étterem/kávézó található ezen a területen. A legdominánsabb a lakó funkció és az ehhez köthető tevékenységek funkciói. Az egyes tömbök rendkívül változatosan és látszólagosan az egységre való törekvés nélkül vannak kialakítva. A beépítés vonala a legtöbb helyen utcasaroktól utcasarokig tart, de helyenként ebben előfordul egy-egy beugró rész is, ami megtöri a homlokzatot.

2.2.2 Angyalzöld program

A XIII. Kerületben jelenleg az Angyalzöld 3.0 program fut ami a kerület kerületfejlesztési és kerületüzemeltetési programja. A program szerves részét képezi a közterek üzemeltetésének és a közösség a város életébe történő bevonásának, illetve bír saját forrással és munkaerővel. Ha a zsebparkok bekerülhetnének az Angyalzöld program keretibe az mind szabályozásbeli eszközöket teremtené ennek az új zöldfelületi elemnek, mind kivitelezésbeli lehetőségekkel szolgálhatna. A program a XIII. Kerületi Közszolgáltató ZRT-n keresztül valósítja meg a stratégiájában meghatározott céljait.

Ezek közül a legfontosabbak a következők:

- meglévő közterületek színvonalas fenntartás-üzemeltetése, meglévő értékek megőrzése,
- klímavédelem, klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás, ökológikus zöldfelületgazdálkodás,

- egyetemes tervezés szempontjainak figyelembevétele,
- közterek akadálymentes használatának biztosítása,
- partnerség, együttműködés,
- okosváros (smart) technológiák alkalmazása,
- a közúthálózati, forgalomtechnikai fejlesztések során a használat biztonságosságának növelése, balesetmegelőzés, a közlekedésbiztonság szempontjaira alapozott fejlesztések.

Ezen fő célokból is kitűnik már, hogy a Programban helye lehet a zsebparkok létesítésének. Mind az okosvárosi technológiák alkalmazásával, mind az egyetemes tervezés szellemiségével összeegyeztethető a zsebparklétesítés. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodást is elősegítik a zsebparkok.

2.2.3 A Radó Dezső terv

A Radó Dezső Terv – a Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve az uniós fejlesztési ciklushoz igazított terv. Célja a 2017-ben elfogadott Budapest Hosszútávú Zöldinfrastruktúra Konceptiójában megfogalmazott célok középtávon megvalósítandó programokra és projektekre bontása.

A Radó Dezső Terv átfogó céljai vezérelvként szolgálnak a főváros zöldinfrastruktúráját érintő programok és projektek kidolgozása során. Átfogó céljaink a következők:

- egészséges várost segítő zöldinfrastruktúra fenntartása,
- klímatudatos zöldinfrastruktúra üzemeltetés,
- biodiverzitás szinten tartását és lehetőség szerinti növelését segítő városi zöldinfrastruktúra fenntartás és fejlesztés,
- együttműködésen alapuló zöldinfrastruktúra fejlesztés,
- okos zöldinfrastruktúra szolgáltatások bővítése.

A Tervből az is kiderül, hogy a vizsgálati területemet képző Belvárosi kerületrész közelében a Fásorok Zöldsávok és Zöldsétányok projekt van kijelölve megvalósítandó célnak. Mint potenciális aktív zöldfelület és zöldinfrastruktúraelem, a zsebparkoknak lehet létjogosultsága a belvárosban.

Ezt támasztja alá, hogy a zsebparkok Bővítik az okos zöldinfrastruktúraszolgáltatások körét, a fejlesztésük együttműködésen és partnerségen alapul és amellett, hogy növeli a biodiverzitást és klímabarát is.

3 Vizsgálati módszer

Ebben a fejezetben egy Dr Maro Sinou és Dr Amanda Gail által 2013-ban kidolgozott módszert módosítva fogom a saját módszeremet kialakítani a zsebparképítésre kiszemelt helyszínek értékelésére. A célom az, hogy egységesen és számszerűen meg lehessen minden térről mondani az alkalmasság mértékét. Ehhez szempontok alapján történő pontozásos módszert fogok készíteni.

3.1 Szempontrendszer ismertetése

3.1.1 A Tér

Az ebbe a pontba tartozó szempontok nagyban meghatározzák egy zsebpark relevanciáját, hiszen talán a legbefolyásosabb tényező az, hogy mekkora rendelkezésre álló hely és milyen tulajdonságokkal bír. Hangsúlyos a burkolatok megléte és minősége, a látszó falfelületek nagysága, típusa, megjelenése, a környező épületek paraméterei és úgy általában az egész épített környezet. Ezen szempontoknál a kevésbé burkolt járófelületek és a kis mértékben jelen lévő függőleges falfelületek hordozzák a nagyobb potenciált. Természetesen a falfelületek minősége is befolyásoló tényező. Ezeken a paraméterek megváltoztatása igényli a legtöbb energia befektetését és ütközik a legtöbb jogi kérdésbe is. Így alapvetően a sok falfelülettel határolt és több oldalról zárt teresedések kevésbé előnyösnek számítanak.

3.1.2 A környezet

A környezet pontjai a zsebpark olyan paramétereit vizsgálják amik alapján kiderül, hogy mennyire kapcsolódik a zöldfelületi rendszerhez és milyen szerepe van benne (vagy milyen szerepe van, mint önálló zöldfelületnek). Kiemelt jelentősége van a többi zöldfelületi elemmel kialakítható konnektivitásnak. Az ökológiai teljesítőképesség mértékénél fontos említést tenni a nagy árnyékolási képességű növényzet előnyösségéről, ez ugyanis a városi hősziget hatásait képes csökkenteni. Ebbe a részbe tartozik a megfelelő éjszakai világítás megléte is. Ugyancsak ennél a pontnál vizsgálom a közművek jelenlétét is. Ez jelenthet előnyös jelenlétet is (ha már van odavezetve víz akkor csapot vagy mosdót egyszerűbb létesíteni), vagy lehet zavaró jelenlét

például, ha a felszín alatt sekélyen futó és sérülékeny vezetékek helyezkednek el. Az eredeti szempontrendszerben ugyan nem szerepen, de személyes preferenciám miatt a városképre gyakorolt hatást is beleveszem ebbe a kategóriába, mint önálló szempontot. Itt a annál magasabb értékelést szerezhet a vizsgált terület, minél nagyobb mértékű esztétikai javulás érhető el az adott teresedésen és minél reprezentatívabb helyen szerepel.

3.1.3 A közösség

A közösség pontjaiban van mindaz amiért az előző két csoport pontjai értelmet nyernek. A közösség lesz ugyanis aki használni vagy nem használni, építeni, fenntartani és szeretni vagy nem szeretni fogja a zsebparkot. A használók tehát a létező legnagyobb mértékben befolyásolják, hogy milyen funkciókkal kellene kialakítani a zsebparkot. Az elérhetőség nagyjából a könnyű gyalogos vagy kerékpáros megközelíthetőséget jelenti. Itt a több bejáratú és kijáratú pont lehetősége a preferált. Külön előny a zavartalan hozzáférés az utcához. Ugyanakkor a védettség a zavaró tényezőktől (zaj, szag, rezgés, forgalom, fény) szintén egy jó park elengedhetetlen tulajdonsága. A szolgáltatások fajtáját szintén a használók határozzák meg. Azok a helyek, ahol hasonló már meglévő szolgáltatásokkal bírnak, mint amit a helyiek igényelnek igen előnyös pozícióban vannak (biciklitárolás, ülés, étkezés, relaxáció, Public Art, ivás). A fenntartási munkálatokat minél alacsonyabb energiabefektetéssel megvalósíthatóvá célszerű kialakítani. A nehezen vagy nagy energiabefektetést igénylően fenntartható zsebparkok ki vannak téve az elhanyagolásnak és a tisztaság elvesztésének.

3.2 Szempontrendszer alkalmazása

3.2.1 A kiértékelési módszer számszerűsítése

A fenti szempontrendszer pontjai önmagukban elég nagy teret engednek a szubjektivitásnak és nem tartalmaznak konkretizálható számszerű kiértékelési fázist. Egy ilyen alkalmassági értékelésen viszont előnyösebbnek látom a terepen látottakat számszerű értékkel alakítani és az alapján meghatározni az alkalmasságok mértékét a helyszíneimen. Annak érdekében, hogy az

egyres pontok közti fontosságkülönbség érvényre juthasson a kiértékelési rendszerem súlyozva lesz. Az egyes kategóriákban (tér, környezet, közösség) szereplő pontok mindegyike egy egytől ötig terjedő pontszámot fog kapni, ahol a minél magasabb a pontszám annál nagyobb mértékű megfelelést tanúsít a helyszín a megadott szempontra. Ez önmagában is súlyozza a kapott szempontokat mivel a környezet kategóriában csak három szempont van nem négy. Ez után már csak a fennmaradó két kategória közül kellett eldöntsem, hogy melyik a hangsúlyosabb és azt kiemelni. Végül a közösség kategóriát találtam az inkább dominánsnak az alábbi okok miatt:

- a használók adják a zsebparklelkét és értelmét/használók hiányában értelmetlen a létesítés,
- használókat bevonzani véleményem szerint körülményesebb feladat, mint a teresedés típusának kihasználása vagy a felület megváltoztatása,
- az elérhetőség hiánya a park jó elhelyezkedését és műszakilag előnyös tulajdonságait is irrelevánssá teszi.

A dominánsabb kategória meghatározását követően már csak a számbeli kifejezését Kellett megoldanom. Erre a használók pontra kapott érték megduplázását választottam.

táblázat 1

Az értékelési táblázat sablonja

tér	méret	
	felszín	
	teresedés típusa	
	fókuszpont	
tér összpontszám		20
környezet	elhelyezkedés	
	kapcsolatok	
	környezeti teljesítőképesség	
környezet összpontszám		15
közösség	használók (2x)	
	elérhetőség	
	szolgáltatások/tevékenységek	
	biztonság/fenntartás	
közösség összpontszám		25

3.3 Vizsgálati területre alkalmazott módszertan kialakítása

Elsődleges módszernek a terepi felmérést választom a kijelölt vizsgálati területemen, amivel megpróbálom felmérni potenciális helyszíneket zsebparklétesítésre. Aztán a felmért adatokat összehasonlítom néhány szempont alapján már megépült és sikeresen funkcionáló zsebpark adataival. A felmért érdekeltségi helyszínek és a vizsgált működő zsebparkok adatait fogom ezután elemezni és összehasonlítani. Az összehasonlítás után kimutatható lesz az egyes vizsgálati helyszínek potenciálja/alkalmassága zsebpark építésére.

A vizsgálati szempontrendszer nem én fogom kidolgozni, hanem egy zsebparklétesítést segítő dokumentum vizsgálati pontjait fogom átvenni (Dr Maro Sinou, Dr Amanda Gail Kenton: (2013),Parameters contributing to the design of a successful urban pocket park).

Az e tanulmány által meghatározott vizsgálati szempontok tehát a következők:

- Tér
 - Méret
 - Felszín
 - Teresedés típusa
 - Fókuszpont
- Környezet
 - Elhelyezkedés
 - Kapcsolatok
 - Környezeti teljesítőképesség
- Közösség
 - Használók
 - Elérhetőség
 - Szolgáltatások-tevékenységek
 - Biztonság-karbantartás

3.4 Az alkalmasság mértékének meghatározása

A kiértékelés adataihoz egy osztályozási rendszert is készítettem, ami az alkalmasság mértékét hivatott kimutatni. Ez is egy határértékek alapján működő skálázás, ami egyes fokozatokat különböztet meg *létesítésre nem ajánlott*-tól egészen *kiváló helyszín*-ig.

Az osztályok és a besorolásuk az alábbiak:

- Létesítésre nem ajánlott: Legalább egy kategória olyan összpontszámmal bír, ami nem haladja meg a kategória maximum pontszámának felét.
- Körülményesen létesíthető: Maximum egy kategória nem éri el a kategória maximum pontszámának felét, de a másik két kategória eléri a maximum pontszámaiknak a háromnegyedét. Vagy egyik kategória sem éri el a maximum pontszámának a háromnegyedét. Vagy pontosan egy kategória éri el a maximum pontszámának a háromnegyedét.
- Jó potenciállal bíró terület: Az összes kategória eléri a maximum pontszámának legalább felét. Nincs olyan sor, ahol 1-es értékelést kapott volna bármely paraméter. Két kategória elérte a maximum pontszámának háromnegyedét.
- Kiváló potenciállal bíró terület: Nincs olyan sor, ahol 1-es értékelést kapott volna bármely paraméter. Mindegyik kategória elérte a maximum pontszámának háromnegyedét.

3.4.1 Az egyes kategóriák számértékeinek leírása:

Tér:

- Méret 1: 1-50m²
2: 50-100m²
3: 100-150m²
4: 150-250m²
5: +250 m²
- Felszín: 1: szilárd burkolattal teljesen borított, nehezen bontható, vízfolyástalan
2: túlnyomóan szilárd burkolattal ellátott, a vízelvezetés előnytelen vagy nincs
3: jelentős szilárd burkolattal ellátott felület van jelen, de a talaj egy része hozzáférhető alakítható
4: kevés szilárd burkolattal van jelen a talajfelszínen, vagy nagyon könnyen elbontható típusú
5: a talaj alig fedett szilárd burkolattal és a vízelvezetés megfelelő
- Teresedés típusa: 1: minden oldalról zárt, elzárt

- 2: minden oldalról nyitott, vagy széttagolt tér
- 3: egyetlen térhatároló fallal rendelkezik
- 4: egyetlen nyitott oldala van
- 5: legalább 2 nyitott oldala és 2 térhatároló fala van
- Fókuszpont: 1: nincs fókuszpont és nem is kialakítható, a tér darabolt
- 2: nincs fókuszpont és nehéz egy kialakítása vagy praktikátlan helyre esik
- 3: a hely fókusza inkább egy térrészlet mint egy pont
- 4: van fókuszpont de lehetne a térben praktikusabban elhelyezve
- 5: van fókuszpont és esztétikus, kiemelt

Környezet:

- Elhelyezkedés: 1: nem városi környezetben helyezkedik el
- 2: a város kevésbé sűrűn beépített részén helyezkedik el
- 3: Sűrűn beépített, de félreeső helyen helyezkedik el
- 4: Sűrűn beépített, de a helyi lakóktól távolabb helyezkedik el
- 5: Sűrűn beépített és a helyi lakossághoz közel, forgalmas helyen található
- Kapcsolatok: 1: teljesen el van izolálva többi zöldfelülettől és a gyalogosforgalomtól távol esik, vagy túl sok zöldfelületi elem van a közelben és a szerepe irreleváns
- 2: a legközelebbi jelentős zöldfelületi elem 20 perc sétánál távolabb van, a gyalogosforgalom gyér
- 3: a legközelebbi jelentős zöldfelületi elem 15 perc sétánál távolabb van, a gyalogosforgalom a nap nagy részében gyér
- 4: 10 perces sétálótávolságban több mint 3 zöldfelületi elem található, a gyalogosforgalom időszakosan magas
- 5: a gyalogosforgalom állandóan viszonylag magas 10 perc sétálótávolságra legalább 2 zöldfelületi elem van és legfeljebb 4
- Környezeti teljesítőképesség: 1: nem lehetséges fák ültetése, a zsebpark szinte kizárólag épített elemekből áll
- 2: nem lehetséges fák ültetése, nagyobb cserjéké azonban igen, az épített környezet a domináns, szegényes élettér az állatoknak
- 3: csak 1 vagy 2 fa telepítése kivitelezhető az is körülményesen, csak pár állatfaj él meg
- 4: több fát is lehet telepíteni, természetközeli érzetet kiváltó környezet létesíthető, sok állatfaj látogatja

5: háromszintes növényzet kialakítható és fenntartható, biodiverz

Közösség:

- Használók: 1: nincs a közelben olyan gyalogos vagy kerékpáros, aki látogathatná vagy megállna ott időt tölteni
2: időszakosan és akkor is csak kevés gyalogos és kerékpárosforgalom van a közelben
3: a látogatók a nap csak egy kifejezett szakaszában látogatják főleg a zsebparkot – csúcsidő jellemzi, kevés a helyi lakos a látogatók között
4: leginkább a helyiek látogatják vagy áthaladnak a zsebparkon, a látogatók nem csak időszakosan vannak jelen – a csúcsidő kevésbé jellemző
5: túlnyomó arányban a helyiek látogatják a zsebparkot a nap egészében, időt is ottöltve, a csúcsidő nem jellemző
- Elérhetőség: 1: csak egy irányból megközelíthető és elhagyható a hely és így is csak körülményesen, tömegközlekedés szempontjából félreeső helyen van
2: csak egy irányból megközelíthető és elhagyható a hely, de onnan könnyen, Kevés tömegközlekedési és gyalogosút van a közelben
3: legalább egy bejárata és legalább egy kijárata van a helynek, van a közelben gyalogosútvonal és tömegközlekedési megálló
4: több irányból is megközelíthető és a bejáratok közel vannak vagy gyalogosútvonalhoz vagy tömegközlekedési megállóhoz
5: több irányból is megközelíthető, a bejáratok közel vannak a tömegközlekedési megállóhoz és ki vannak táblázva
- Szolgáltatások-tevékenységek: 1: nincs a közelben szolgáltatás, nem lehet rekreációs tevékenységet folytatni
2: vagy rekreációs tevékenységet lehet folytatni vagy valamilyen szolgáltatás jelen van, de csak kezdetleges formában, korlátozottan
3: rekreációs tevékenységet lehet folytatni
4: rekreációs tevékenységet lehet folytatni és kiszolgáló szolgáltatás is van a közelben
5: többféle rekreációs tevékenységet lehet folytatni és számos kiszolgáló szolgáltatás van a közelben
- Biztonság-karbantartás: 1: A helyszín nem biztonságos és a fenntartása anyagilag kimerítő
2: a helyszín nem eléggé biztonságos és fenntartható, vagy a helyszín biztonságos, de a fenntartása anyagilag kimerítő
3: a helyszín biztonságos és a fenntartás nagyon körülményes
4: a helyszín biztonságos, de a fenntartása nehezen kivitelezhető
5: a helyszín biztonságos és könnyen fenntartható

4 Szempontrendszer érvényesítése

Ebben a fejezetben a megalkotott értékelési módszeremet tesztelem le már elkészült zsebparkokon. Mindeközben példának is lehet tekinteni az itt felsorolt zsebparkokat. A magyar terek esetén, mint alternatív zsebpark lehet értelmezni a példákat.

4.1 Külföldi példák

4.1.1 Példák az USA-ból

Greenacre Park

Ez egy 3 emelethől álló igen sokak által látogatott zsebpark New York szívében, Manhattanben. A fő látványossága a hatalmas vízesés. A látogatási idő korlátozott és szigorú házirendje van a zsebparknak. A fenntartás finanszírozása magánalapítvány által történik, mint ahogy az egész zsebpark magántulajdonban van.

ábra 3
A Greenacre Park

táblázat 2
A Greenacre park értékelése

	Greenacre park	pontszám	osztály
tér	méret	4	
	felszín	5	
	tereszés típusa	4	
	fókuszpont	5	
tér összpontszám		18	90%
környezet	elhelyezkedés	4	
	kapcsolatok	2	
	környezeti teljesítőképesség	4	
környezet összpontszám		10	66%
közösség	használók (2x)	4	
	elérhetőség	3	
	szolgáltatások/tevékenységek	5	
	biztonság/fenntartás	4	
közösség összpontszám		20	80%
végleges osztályzat			Jó potenciállal bír

Connor Williams Park

Ez egy Chicago-i rendkívül kicsi kiterjedésű, de annál találóbban kialakított zsebparkocsk. A közvetlen épületszomszédja egy pláza, ahonnan számos ember érkezik ide és ül le pár percre kifűjni magát. Noha kis mérete miatt játszó funkciója nincsen a jó beárnyékoltság és a dekoratív szökőkút miatt mégis kedvelik a gyerekes látogatók is.

ábra 4
a Connor Williams Park

táblázat 3
a Connor Williams Park értékelése

Connor Williams Park		pontszám	osztály
tér	méret	5	
	felszín	5	
	teresedés típusa	4	
	fókuszpont	2	
tér összpontszám		16	80%
környezet	elhelyezkedés	4	
	kapcsolatok	5	
	környezeti teljesítőképesség	4	
környezet összpontszám		13	86%
közösség	használók (2x)	5	
	elérhetőség	5	
	szolgáltatások/tevékenységek	5	
	biztonság/fenntartás	2	
közösség összpontszám		22	88%
végleges osztályzat			Kiváló potenciállal bír

Parsons Gardens Park

Ez egy nagyon varázslatos atmoszférával bíró szintén rendkívül kis méretű zsebpark Seattle városában. Az előző példákkal szemben ide jóval kevesebb turista látogat és nagyrészt csak a helyiek ismerik ezt az eldugott kis városi oázist. Fő értékét az idős, esztétikus és jól gondozott növényzet adja, fő funkciója a pihenés és relaxáció. Szintén magántulajdonból a köz számára megnyitott tér.

ábra 5
a Parson Gardens Park

táblázat 4
a Parson Gardens Park értékelése

Parsons Gardens Park		pontszám	osztály
tér	méret	5	
	felszín	5	
	teresedés típusa	4	
	fókuszpont	2	
tér összpontszám		16	80%
környezet	elhelyezkedés	1	
	kapcsolatok	4	
	környezeti teljesítőképesség	5	
környezet összpontszám		10	66%
közösség	használók (2x)	1	
	elérhetőség	3	
	szolgáltatások/tevékenységek	3	
	biztonság/fenntartás	4	
közösség összpontszám		12	48%
végleges osztályzat			körülményesen létesíthető hely

4.1.2 Példák az EU-ból

Fontosnak tartom, hogy a számunkra ismerősebb környezetből is hozzak pár példát így pár európai példát is kerestem. Kutatásom során zsebpark besorolással működő és bemutatható példákat főleg Londonban találtam.

Postmans Park

Ez a többszintes épületek közé beszorított zsebpark régen a postások közismert ebédlőhelye volt London sűrű belvárosában. Eredeti zöld mivoltát az idő múlásával is megőrizte a hely és a mai napig egy gyalogos útlevegést és felüdítő látványt kínál az egyébként zsúfolt utcák között. Csöndes hely saját üzlet vagy bolt nélkül. Idős kora miatt értékes növényállománya van. Korlátozott ideig látogatható bárki számára.

ábra 6
a Postmans Park

táblázat 5
a Postmans Park értékelése

Postmans Park		pontszám	osztály
tér	méret	5	
	felszín	5	
	teresedés típusa	4	
	fókuszpont	5	
tér összpontszám		19	95%
környezet	elhelyezkedés	5	
	kapcsolatok	4	
	környezeti teljesítőképesség	4	
környezet összpontszám		13	86%
közösség	használók (2x)	3	
	elérhetőség	5	
	szolgáltatások/tevékenységek	4	
	biztonság/fenntartás	5	
közösség összpontszám		20	80%
20			Kiváló potenciállal bír

Salters Garden

Ez egy több korszak értékeit hasznosító zsebpark szintén Londonban. Két oldaláról egy igen magas épület öleli körül és egy gyalogosfelüljáróról is van rátekintés. A zsebkert kialakítása lépcsőzetes, függőkertszerű. Magába foglalja mit a háttérre adó tömeget egy római fal megmaradt maradványait is. Modern növényültetése és jó állapotú flórája van. Nyitott légtere van a magasépületes környezet ellenére is. Egy üzlet is található a közvetlen

ábra 7
a Salters Garden

táblázat 6
a Salters Garden értékelése

Salters Garden Park		pontszám	osztály
tér	méret	5	
	felszín	2	
	tereszés típusa	3	
	fókuszpont	3	
tér összpontszám		13	65%
környezet	elhelyezkedés	5	
	kapcsolatok	4	
	környezeti teljesítőképesség	3	
környezet összpontszám		12	80%
közösség	használók (2x)	3	
	elérhetőség	5	
	szolgáltatások/tevékenységek	5	
	biztonság/fenntartás	4	
közösség összpontszám		20	80%
20			Jó potenciállal bír

közelében.

Roche Pocket Park

A svájci Kaiseraugst városában található zsebparkot a város majdnem szegélyén helyezték el. A környezetében ugyan Vannak magas és nagy méretű épületek, de csak igen szellősen. A zsebpark környezet igen rendezett és rendkívül sok zöldfelületet tartalmaz, amik mind kiváló állapotban és egyértelmű funkcióval vannak ellátva. A környező épületek feltehetően irodaházak, vagy munkahely jellegűek. Maga a

ábra 8
a Roche Pocket Park

zsebpark 2018-ban épült és rendkívül korszerű trendet követ a stílusát illetően. Érdekes tény, hogy a Landezine egyik tervezőcsapata tervezte ezt a zsebparkot, ami arra enged következtetni, hogy az ő zsebparkképük/definíciójuk az általános nemzetközitől eltér.

táblázat 7
a Roche Pocket Park értékelése

Roche Pocket Park		pontszám	osztály
tér	méret	5	
	felszín	3	
	teresedés típusa	2	
	fókuszpont	3	
tér összpontszám		13	65%
környezet	elhelyezkedés	1	
	kapcsolatok	1	
	környezeti teljesítőképesség	3	
környezet összpontszám		5	33%
közösség	használók (2x)	5	
	elérhetőség	5	
	szolgáltatások/tevékenységek	2	
	biztonság/fenntartás	5	
közösség összpontszám		22	80%
20			Létesítésre nem ajánlott

4.2 Hazai példák

Magyarországi vonatkozásokra is szeretnék néhány példát felkutatni, hogy hazai alkalmazási lehetőségeiket is bemutassam.. A magyar alternatívák, lehetőségek és példák feltárása tehát a hazai alkalmazhatóságukhoz köthető apró változásokat is hivatott megvilágítani. Számos olyan hely van országszerte, ami megfelel a zsebpark definíciójának, csak nem tudatosan zsebparknak lett építve. Funkcionálisan persze teljesen úgy működik és tulajdonképpen csak a köztudatban nem tud zsebparkként szerepelni mert ez az elnevezés még nem képezi a köztudat részét. Ebben a fejezetben tehát felkutatni és bemutatni kívánok néhány magyarországi zsebparkot és rájuk szeretném ruházni a zsebpark jelzőt, a szemlélet terjedését elősegítendően.

Ez azt is jelenti, hogy ezek a helyek csupán alternatív zsebparkok. Nem, mint zsebpark lettek létesítve. És valamilyen szinten mindegyik más, mint egy zsebpark. Mégis ezek olyan helyek, ahol a zsebparkhoz leginkább hasonlító funkcionálás és működés megjelenik hazánkban.

4.2.1 SOTE Klinika fogadókertje

Az intézménykertek gyakran jelentenek egy zöld, ápolt, eldugott zugot a legváratlanabb helyeken. A rekreációra korlátozottan ugyan, de alkalmas, kikapcsolódást segítő helyekként tudnak funkcionálni. Másik nagy előnyük, hogy sokuk meg van nyitva a köz számára, még ha csak korlátozott időre is. Méretüket tekintve biztos nem haladják meg a zsebpark méretének felső határát. Szolgáltatások ugyan közvetlenül a kertben nincsenek, de az intézményben, amihez a kert tartozik általában a legszükségesebb igényeket kielégítő szolgáltatások jelen vannak.

Az ilyen intézménykertre egy jó példa a Semmelweis egyetem Klinika Központja. A központ a 1085 Budapest, Üllői út 26. I. em. 104. Címen található meg és egy több épületből álló komplexumot alkot. Az épület között helyezkedik el a kert, amit a kórház betegei és dolgozói látogatnak elsősorban. A kert botorokkal jól felszerelt és állandóan karbantartott.

ábra 9
a SOTE Klinikai Központ fogadótere
(Google Earth kivágat)

táblázat 8
a SOTE Klinikai Központ
fogadóterének értékelése

	SOTE Klinikai Központ	pontszám	osztály
tér	méret	4	
	felszín	5	
	tereszés típusa	2	
	fókuszpont	4	
tér összpontszám		15	75%
környezet	elhelyezkedés	4	
	kapcsolatok	3	
	környezeti teljesítőképesség	4	
környezet összpontszám		12	73%
közösség	használók (2x)	2	
	elérhetőség	4	
	szolgáltatások/tevékenységek	2	
	biztonság/fenntartás	4	
közösség összpontszám		22	56%
20			Körülményesen létesíthető

4.2.2 Budapest IX. Kerülete Thaly Kálmán u. példáján

Ezt a teret két szemben levő oldalról magas épületek homlokzatai határolják. A zsebpark szerű tér a magas épületek hiányából ered, ugyanis azok az utca ezen szakaszán mind a két oldalt az addigi vonalvezetéshez képest beljebb helyezkednek el. Mivel ez mindkét oldalon megtörténik így egy egész nagy nyitott tér jön létre, amiben ágyások és fák, igényes bútorok vannak elhelyezve a Semmelweis intézet felőli oldalon, míg az utca túloldalán gye, fák és padok találhatóak. A teresedés egységei ugyan nagyon más színvonalú kivitelezéssel készültek és

ábra 10
a Thaly Kálmán u. (Google Earth kivágat)

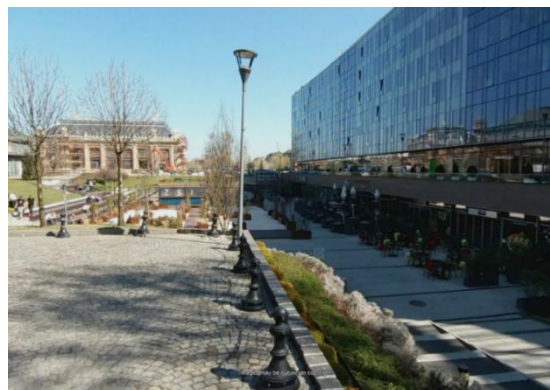
táblázat 9
a Thaly Kálmán u. értékelése

Thaly Kálmán u.		pontszám	osztály
tér	méret	4	
	felszín	2	
	teresedés típusa	3	
	fókuszpont	2	
tér összpontszám		11	55%
környezet	elhelyezkedés	5	
	kapcsolatok	5	
	környezeti teljesítőképesség	3	
környezet összpontszám		13	86%
közösség	használók (2x)	5	
	elérhetőség	3	
	szolgáltatások/tevékenységek	4	
	biztonság/fenntartás	2	
közösség összpontszám		19	76%
20			Körülményesen létesíthető

nagyon más kondícióban vannak, de az összességük bír mindazzal, amivel egy zsebparknak bírnia kell. Vannak helyiek, akik használni tudják, vannak növények, vannak bútorok, vannak szolgáltatások, mindazonáltal nyitott és hozzáférhető. Persze tökéletes példának nem mondható, hiszen az utca két felén található két különálló zöldfelület nem e célból és függetlenül lett kialakítva.

4.2.3 Budapest: Eiffel tér

Az Eiffel tér a Teréz körúton a Nyugati pályaudvar mellett található. A környezetét a pályaudvar épülete és három másik impozáns üveg irodaház teszi ki. A több szinttel rendelkező kis zsebpark méretű zöldfelülete az irodaház dolgozóinak a vasútállomás utasainak és a turistáknak is egyaránt felfrissülést biztosító környezet.

ábra 11
az Eiffel tér
(Google Earth kivágat)

táblázat 10

az Eiffel tér értékelése

Eiffel Tér		pontszám	osztály
tér	méret	5	
	felszín	4	
	teresedés típusa	4	
	fókuszpont	4	
tér összpontszám		17	85%
környezet	elhelyezkedés	5	
	kapcsolatok	5	
	környezeti teljesítőképesség	3	
környezet összpontszám		15	100%
közösség	használók (2x)	5	
	elérhetőség	5	
	szolgáltatások/tevékenységek	4	
	biztonság/fenntartás	5	
közösség összpontszám		24	96%
20			Kiváló potenciállal bír

5 Zsebparkok kialakítási lehetőségei a tervezési területen

Ebben a fejezetben a vizsgálati területemet fogom részletesen elemezni. Használok térinformatikai elemzést, terepi bejárást, hogy alkalmas helyszínt találjak zsebpark kialakítására. Elsődlegesen a terepi bejárás lesz az adatforrásom, ahol a szempontrendszeremet szem előtt tartva aktívan keresek alkalmasnak tűnő teresedéseket. A helyszínen alkalmasnak ítélt teresedésekre aztán alkalmazom a módszertanomat és értékelni fogom őket. Eredménynek meg fogom kapni, hogy hol van zsebparklétesítésre alkalmas helyszín a vizsgálati területemen belül és milyen mértékű potenciállal bír.

5.1 Adottságok

5.1.1 Terepi felmérés eredményeinek ismertetése

Terepi felmérésem a Módszertan pontban ismertetett szempontok alapján végeztem el előzetes információgyűjtést követően. A terepi felméréstől adatokat remélek szerezni, amik kiértékelésével

képet kapok a vizsgált terület alkalmasságáról, azaz, hogy megfelel-e zsebparknak. A terepbejárás alkalmával az egész területet bejártam és különös figyelmet fordítottam a potenciális zsebpark paramétereinek keresésére. A vizsgálati terület nagysága és komplexitása révén pontokba rendezve fogom tárgyalni a gyűjtött adataimat. Az érthetőség biztosítása miatt indokoltnak látom külön

ábra 12

A vizsgálati terület NHRL térképe (Lechner tudásközpont)

megnevezéssel illetni a vizsgálati területem egészét és azokat konkrét kelyeket amiket a vizsgálati területemen belül potenciális zsebparknak mondok.

A **vizsgálati terület** alatt tehát a XIII. kerület azon részét értem, amelyet a Szent István körút, a Balzac u., a Váci út és a Hollán Ernő u. határolnak.

Vizsgálati helyszín alatt pedig azokat a területeket értem a vizsgálati területen belül, melyek területén zsebpark létesítését tartom lehetségesnek. Vizsgálati helyszín a vizsgálati területen belül több is található.

Vizsgálati terület nagysága: 28 Ha

Beépítés sűrűsége: Sűrűn beépített (zárt soros beépítés, több emelet magasán)

Épületek maximális magassága: 24 m (forrás: KÉSZ)

Gyakoribb megjelenő funkciók:

lakás, kiskereskedelem, szolgáltatások, közlekedés, parkolás, oktatás,

Közművek: A Kerületi Építési Szabályzat (KESZ) 1. melléklete alapján (12. szelvény) Meghatározó közmű a vizsgálati területen (sokkal inkább a vizsgálati helyszínek közelében, de nem közvetlenül) egyedül **ivóvíznyomócső** formájában van jelen.

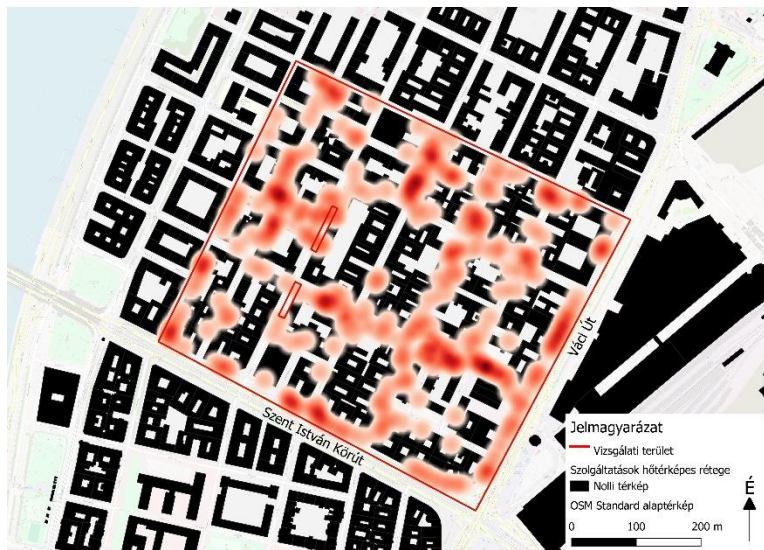
Az E-közmű oldaláról még az alábbi közművek vannak jelen a vizsgálati helyszíneimen:

- Hírközlés

ábra 13

A vizsgálati terület NDVI térképe (Lechner tudásközpont)

ábra 14

A vizsgálati terület szolgáltatás térképe (saját szerkesztés)

- Víz
- Szénhidrogén
- Villamos energia
- távhő

A vízelvezetés a vizsgálati helyszíneimet nem érinti. Legnagyobb sűrűségben a hírközlési vezetékek vannak telepítve. A szénhidrogén vezeték pedig épphogy súrolja a járdát.

Összességében a különböző közművekkel sűrűn átszőtt az egész vizsgálati terület és a közművek mintázata is egyenletlen és kusza. A talaj felszínének a bolygatásán kívül bármilyen talajszint alatti beavatkozás nagy körültekintéssel és csak igen nehezen vitelezhető ki. Esetleges fák telepítése úgyszintén kivitelezésbeli nehézségeket idézhet elő.

Közlekedés: A vizsgálati területet két főútvonal is határolja, ahol megjelenik mind a tömeg, mind az autós közlekedés (Váci út, Szent István Körút).

ábra 15
közművezettség ábra (E-közmű)

A tömegközlekedés résztvevői:

- Villamos
- Vonat
- Busz
- Trolibusz

A tömegközlekedés a főútvonalakon kívül nem jellemző, azonban a belső utcákban is jelentős az autó, taxi gyalogos és kerékpáros, valamint rolleres forgalom. A belső utcák egy rész

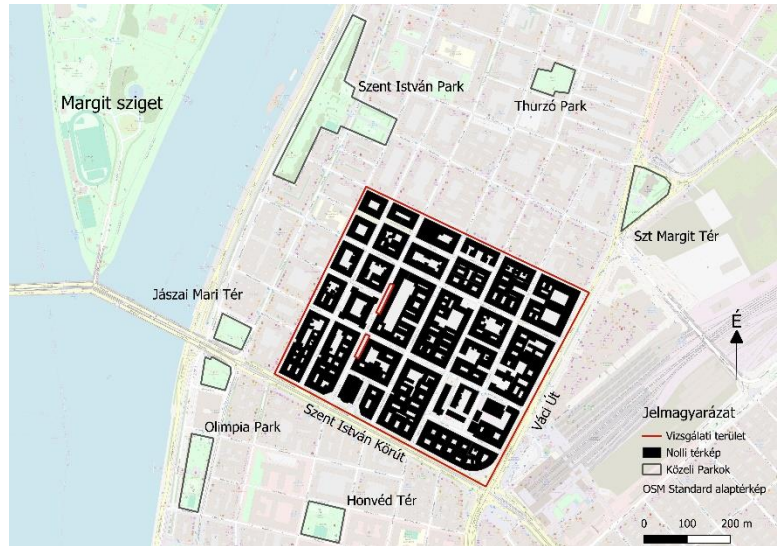

ábra 16
a környező tömegközlekedés megállóinak 150m-es bufferja (saját szerkesztés)

egyirányúsítva lett és szinte mindegyikükben megtalálható az út szélére felfestett parkoló. A főútvonalak forgalma még csúcsidőn kívül is jelentős, ami zaj kipufogófüst fény és rezgési terhelést is jelent. A belső utcák forgalma még csúcsidőben is jóval enyhébb és töredéke terhelést jelent a környezetére nézve.

Meglévő zöldfelületek:

- Gergely Győző utca mindkét szakasza: Közepes fák, árnyéktűrő biodiverz talajtakaró évelők.
- Kádár u: Fásítás, konténeres növénykiültetés
- Katona József u: Fiatal fasor, cserjeágyás, idős faegyedek
- Balzac u. és Hegedűs Gyula u. kereszteződése: évelőágyások (rendkívül kicsik, kb 3 m²/ágyás)
- Pannónia u: idős faegyedek
- Hollán Ernő u: sétálóutca szakasz fákkal, cserjékkel, lágyszárúakkal
- Muskátlik a közvilágítás lámpaoszlopain: Tátra u, Hegedűs Gyula u, Visegrádi u, Kresz Géza u.

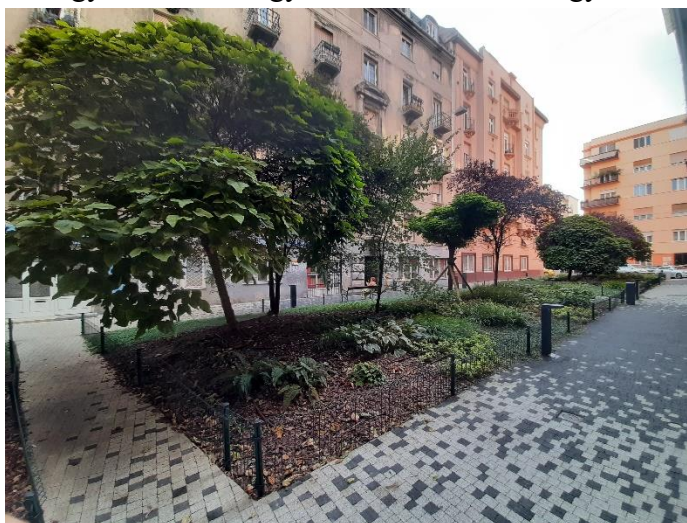
ábra 17
a környező parkok térképe (saját szerkesztés)

ábra 18
meglévő zöldelem: muskátlik (saját kép)

Egyéb releváns adatok: A vizsgálati terület több szempontból is rendkívül szabályos és monoton. Az utcaszerkezetet négyzettrácsos és egyenletes beosztású utcák alkotják, az épületek homlokzata utcasaroktól utcasarokig tart és a megszakítás ritka, tehát a beépítés zárt sorú. Maguk az épületek hasonló stílusúak és állapotúak. Legtöbbjüknél a belső udvar nem látható az utca felől.

Mindezeknek köszönhetően egyhangú a környék csak az épített környezetet nézve. A zöldfelületek némi változatosságot jelentenek, legyen szó akár egy famatuzsálemről, vagy akár egy fiatalabb utcafásításról vagy a köztéri világítást díszítő muskátlikról. Magában az utcaszerkezetben négy a témám szempontjából releváns elem számít kivételesnek és említésre érdemesnek. Az első kettő a volt „Játszóutca” ma is forgalommentesített területe (a Gergely Győző utca két a Tatra utca által elválasztott része). Ez a két utcácska történelmi jelentőséggel bír és ennek megőrzése érdekében egy viszonylag újonnan (átadás: 2023 febr. -

ábra 19
a volt Játszóutca mai arca (saját kép)

AngyalZÖLD 3.0 stratégia) kialakított zöldfelülettel bír. Sajnos a zöldfelület a magas kivitelezési minősége ellenére a tájékoztatás és történelmi emlék őrzésén kívül más funkcióval egyáltalán nem bír. A másik két kivétel egy-egy az építési vonalat megtörő beugrás a Pannónia utca Katona József és a Raoul Wallenberg utcák közötti szakaszán, valamint a Katona József és a Vígszínház u. közötti szakaszán szintén a Pannónia utcának. Mindkét beugrás a Pannónia utcán délről észak felé haladva a jobb oldalon található. Ezen két terület szolgálataja a vizsgálati helyszíneimet.

5.2 Szabályozási keretek

A jogi előírásokat Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 14/2021. (VI. 29.) önkormányzati rendelete Budapest Főváros XIII. Kerület Építési Szabályzatáról c. dokumentuma alapján ellenőriztem.

Ezen dokumentum releváns jogszabályai leszögeznek, hogy milyen típusú terület lehet közterület és milyen körülmények között. Az építési vonalat megszakító épületköz vagy épülethézag

kialakítható zöldfelületnek, és bocsátható közösségi használatra. Egyik szabály sem tiltja a közterületeken való zöldfelület létrehozását. Az építési szabályzat nem fogalmaz meg olyan jogszabályt, ami ellehetetlenítené a zsebparkok létesítését, használatát vagy fenntartását. A vizsgálati helyszíneimet az építési szabályzat a Vt és az Ln1 kategóriákba sorolja (a háztömjükkel együtt).

Fenti állításaimat az alábbi jogszabályokból gyűjtöttem ki:

- 50. A Vt-V jelű építési övezetek részletes előírásai,
- 49. A Vt-V, Vt-M, Vt-H településközponti építési övezetek általános előírásai,
- 41. Az Ln-1 jelű építési övezetek részletes előírásai,
- 40. Ln-1, Ln-2 és az Ln-3 jelű nagyvárosias lakóterület építési övezeteinek általános előírásai,
- 24. Az épületköz és az épülethézag 25. § (1) Az épületköz d) területe közhasználatú területként kialakítható,
- 63. A Zkp és Zkk zöldterületek övezetei 65. § .

A releváns Épülettömbök és területek meghatározásához a KÉSZ 1. Melléklet 12. Szelvényét használtam forrásul (2024.09.15)

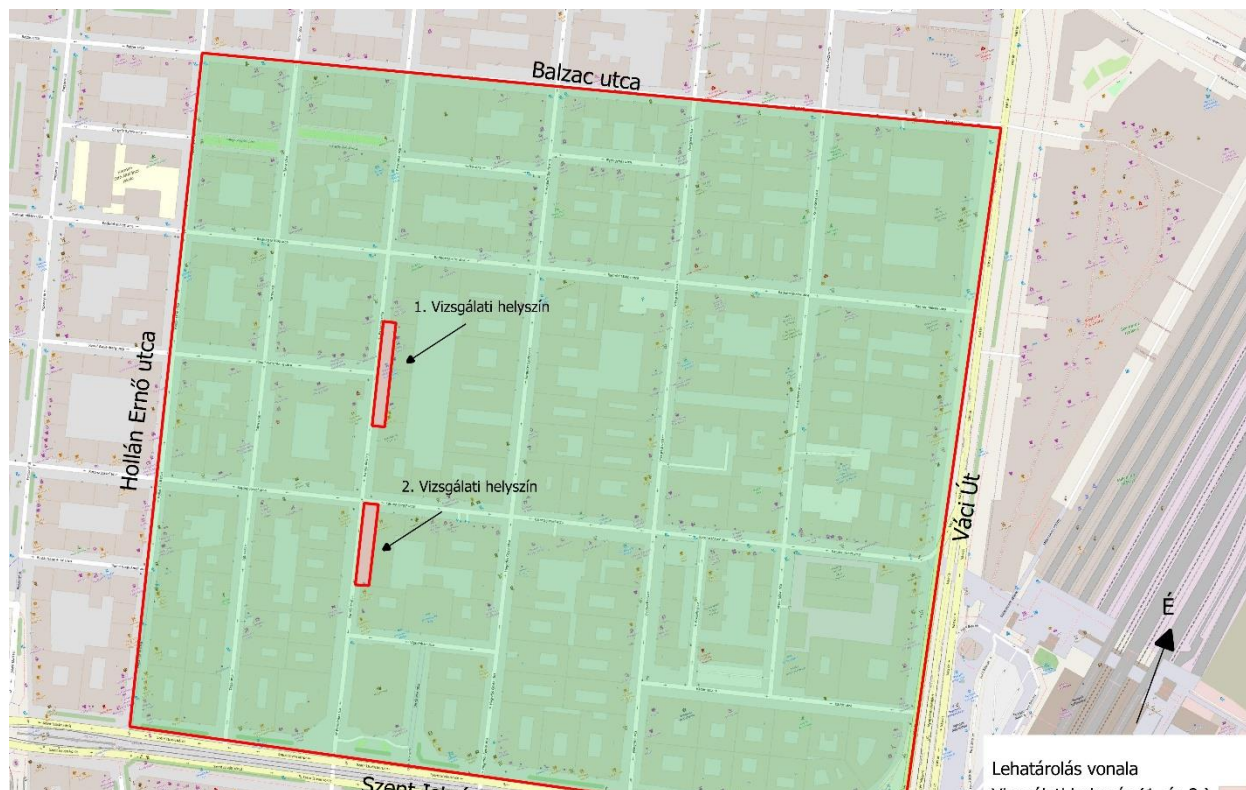
A jogi előírások konklúziója: Az építési telekhatáron belülre eső területeken, amennyiben az nincs beépítve és vagy épülethézag, vagy épületközt alkotó térről beszélünk, jogi akadálya a közhasználatú terület kialakításának (akár zöldfelület) nincsen. Figyelembe kell azonban venni, hogy épület elhelyezésére ez esetben nincs mód.

Amennyiben nem építési telekre esik a kialakítandó zsebpark és a meghatározott terület nem közpark/közkert/zöldfelület kialakítására javasolt terület/előkert, a létesítés legalizálásához szükséges az adott terület a fent említett kategóriák egyikébe történő átsorolása.

5.3 Lehetséges helyszínek kiválasztása

Ezen helyszínek kiválasztása a terepbejárás során került sor, amit 2024 augusztusában tettem meg. A bejárás során 2 alkalmas területet találtam, amiknek az értékelése alább lesz olvasható.

5.3.1 Az 1. helyszín részletes elemzése és kiértékelése:

ábra 20

A vizsgálati helyszínek elhelyezkedése (saját szerkesztés)

A helyszín lehatárolása: Pannónia utca Katona József és a Raoul Wallenberg utcák közötti szakasza, délről északra haladva a jobboldal az úttest és az épületek vonala közti szakasz.

Szöveges ismertetés:

Jogi szempontból a vizsgálati helyszín egy épületköz. A zárt soros beépítés építési vonala a Pannónia utcáénak ezen a részen ugyanis nagyjából 2,5-3m-rel beljebb van, mint a szomszédos épületeké. Végig szilárd burkolatú és az úttest felől parkolóval ellátott utcaszakasról beszélünk. A teresedésnek viszonylag zárt és védett hangulata van, fókuszpontja nincsen. Közel lévén egy útkereszteződéshez, de kellő távolságra a főutaktól, az elhelyezkedését tekinthetjük előnyösnek. Két idős faegyed árnyékolja a teresedés felületének nagyrésztét (*Fraxinus* sp.), amik azonban lombhullatóak, így télen a napsütés jobban tud érvényesülni. A helyszín határát képező háztömb földszintjén üzletek találhatók, amelyek közül az egyik már helyezett ki mozgatható asztalokat és székeket. Értékesebb mozdítható utcabútorokat vagy tárgyakat közbiztonsági okokból nem

ajánlatos kinn hagyni éjszakára, az esetlegesen kihelyezett padoknál azonban a hajléktalanok valószínűleg nem jelentenének gondot a forgalmasabb utaktól való távolság miatt. Az utcában elég ahhoz a megforduló emberek száma, hogy csöndesnek lehessen nevezni, de kihaltnak ne. Az áthaladás napközben autóval kevésbé jellemző, mint biciklivel, gyalog, vagy rollerrel, ami nagyobb hajlandósággal is jár a megállása. A hely potenciálját negatívan érinti az autós parkoló, ami zaj, kipufogógáz és a nagy fémjárművek jelenléte miatt csökkenti a komfortot és a biztonságérzetet. Technikailag nehezítő körülmény a föld alatt húzódó közművek jelenléte és a kevés napfény. (ami a területet a magas két oldali épületek és az idős fák miatt nem jut le a talajszintre). Az 1. emelet erkélyei is funkciók közötti konfliktus veszélyét hordozza magában, ugyanis az ottlakók nem biztos, hogy örülnének, ha hirtelen egy közhasznú terület létesülne az erkélyük alatt. Ez megszüntethető, vagy, véleményem szerint, nagyban mérsékelhető a közhasználatú tér nyitvatartásának a szabályozásával és helyes lokális lakos/városvezetés kommunikációjával.

*ábra 21
az 1. vizsgálati helyszín (saját fotó)*

5.3.2 A 2. helyszín részletes elemzése és kiértékelése:

A helyszín lehatárolása: Pannónia utca Katona József és a Vígsház utcák közötti szakasza, délről északra haladva a jobboldal az úttest és az épületek vonala közti szakasz.

A helyszín szöveges ismertetése: Jogilag ez az utcaszakasz szintén egy épületköz, annyi különbséggel, hogy ez az utcasaroktól kezdődik. Ezen módon nem egy zártabb jellegű beugrás

található az építési vonalban, hanem egy nyitott, szinte teresedéssel találkozhatunk a Katona József utca felől. A tér típusa tehát nyitottabb mégis elég oldalról fallal körülvett ahhoz, hogy a védettség érzete megmaradjon.

Méretre az előző *ábra 22* helyszínhez hasonló. *a 2. vizsgálati helyszín és környezete (saját fotó)*

Felülete szintén

burkolt, szilárd burkolattal (térkö), és az öt széle szintén parkolónak van kialakítva, ami funkcióbeli konfliktust okozhat.

A tér fókuszpontja az útkereszteződés felüli sarkában van, ami pont az úttesthez való közelsége miatt nem a legelőnyösebb. Elhelyezkedés szempontjából hasonló, vagy jobb helyzetben van, mint az 1. vizsgálati helyszín. Közvetlen kapcsolata van a Katona József utcával, ami t9öbb járó-kelő számára teszi elérhetővé. Gyalogos átkelők vannak a közvetlen közelében így a megközelíthetősége és elhagyhatósága biztonságos. Még mindig elég messze van a főutaktól, hogy a hajléktalanok ne jelentsenek állandó problémát. Jelenleg egy faszegéllyel körülvett ágyás jelenti minden zöldfoltját a helyszínnek, amiben cserjék és egy fiatal fa található. Ez az előző helyszínhez képest szegényesnek mondható zöldfelületek terén. Közművekből valamivel kevesebb fut a felszín alatt, mint az 1. helyszínnél, de még mindig elég sok ahhoz, hogy a fa vagy nagyobb növények beültetését kérdésesen megvalósíthatóvá tegye. Használók szempontjából a helyszín pozíciója igencsak előnyös. Mivel a saroképület földszintje egy kültéri bútorokkal is felszerelt kávézó, így automatikusan vannak olyan emberek a közelben, akik időt töltenek a leendő zsebpark területén. Valószínűleg a helyi lakók is megszokták a kávézó nyüzsgését és ha a nyüzsgés egy zöldebb és

barátságosabb környezetben folytatódna az inkább tetszésükre mintsem ellenükre lenne. A terület fenntarthatósága (mint jövőbeli zsebpark) a jelentősen több arra haladó gyalogos miatt talán valamivel nehezebben kivitelezhető.

5.4 Lehetséges helyszínek értékelése

5.4.1 Az 1. Helyszín értékelése

A fenti információk és személyes meggondolásom alapján az 1. vizsgálati helyszín kiértékelése a következő:

táblázat 11
az 1. vizsgálati helyszín érértékelése (saját szerkesztés)

1. Vizsgálati helyszín		pontszám	osztály
tér	méret	3	
	felszín	2	
	teresedés típusa	4	
	fókuszpont	1	
tér összpontszám		10	50%
környezet	elhelyezkedés	4	
	kapcsolatok	3	
	környezeti teljesítőképesség	2	
környezet összpontszám		9	60%
közösség	használók (2x)	4	
	elérhetőség	4	
	szolgáltatások/tevékenységek	3	
	biztonság/fenntartás	2	
közösség összpontszám		17	68%
20			Körülményesen létsíthető

A fenti információk és személyes meggondolásom alapján a 2. vizsgálati helyszín kiértékelése a következő:

táblázat 12
a 2. vizsgálati helyszín értékelése (saját szerkesztés)

2. Vizsgálati helyszín		pontszám	osztály
tér	méret	3	
	felszín	2	
	terasedés típusa	5	
	fókuszpont	3	
tér összpontszám		13	65%
környezet	elhelyezkedés	4	
	kapcsolatok	4	
	környezeti teljesítőképesség	1	
környezet összpontszám		9	60%
közösség	használók (2x)	5	
	elérhetőség	4	
	szolgáltatások/tevékenységek	4	
	biztonság/fenntartás	2	
közösség összpontszám		20	80%
20			Körülményesen létsíthető

6 Javaslatok

Az érdekében, hogy a zsebparkok ténylegesen megvalósíthatóak legyenek a potens helyszíneken és jogerőt kaphassanak a gyakorlatban az alábbi javaslatokat tartom helytállónak:

6.1 Budapest területére érvényesíthető javaslatok

Javaslon a zsebparkok fogalmának beemelését a jogrendszerbe, stratégiai gondolkodásba. Lévén az egész fővárosban lehetnek potenciális helyek, ahol létesülhetnek zsebparkok praktikusnak tartom egy a fővárost lefedő jogi dokumentumban megfogalmazni a zsebpark kategóriáját, mégpedig mint beépítésre nem szánt területet és mint zöldfelületi elemet. Az egész Budapestre való hatályossága miatt a Főváros Rendezési Szabályzata dokumentumba javaslom a zsebparkok beiktatását.

Szintén javaslom, hogy az olyan barnamezős beruházásoknál, ahol a beépítés sűrű és lakó funkció is megtalálható a közelben (10 perc séta, vagy 500m) ott támogatva legyen a beruházás keretein belül a zsebparklétesítés. Ezt olyan módon lehetne kivitelezni, hogy a beruházandó terület egy részét a beruházó zsebparknak építi meg, ami látogatható lesz a köz számára. Cserébe a beruházására kedvezőbb beépítési mutatót kaphatna vagy egyéb vonzó előnyökben részesülhetne.

Javaslom a zsebparkok létesítésének megpályázhatóságát az Égigérő Fű udvarzöldítési program keretein belül. Ez a társasházaknak és az előttük lévő utcarészeknek adna lehetőséget az igényes alulról szerveződő zöldfelület kialakítására. Nagy eséllyel a helyi közösség az ilyen módon létrejött zsebparkokat jól megbecsülné és a fenntartásában is segítene.

6.2 XIII. kerület területére érvényesíthető javaslatok

Hogy a gyakorlatban is érvényesülni tudjon javaslom, hogy a zsebparkok az egyes kerületek Építési szabályzataiban is jelenjenek meg. Itt tisztázhatnák a pontosabb paramétereiket és a specifikus szituációkat, ahol az egyes kerületekben az zsebparkoknak a legelőnyösebb megjelenniük.

Javaslom a XIII. Kerület esetén, hogy vegyék bele a zsebparkokat az angyalzöld programba, mint lehetséges eszközt az alulról jövő kezdeményezések megvalósítására. Ezzel, ha a helyi lakosság kiharcolja magának akkor olyan kerületrészletre is kaphatnak zöldinfrastruktúraelemet és

fejlesztést, ahol egyébként a kerületfejlesztési stratégia nem jelölt ki akcióterületet vagy fejlesztést. Erre jó példa Újlipótváros, mert a kerület zöldinfrastruktúra fejlesztése ezt a kerületrészt nem jelöli ki fejlesztésre.

Javaslom a zsebparkok anyagi háttérét biztosító alapítványok alapítását. Az USA-ban ez egy gyakori jelenség és biztosítja, hogy a zsebpark üzemelni tudjon, ugyanakkor nem ró terhet a városüzemeltetésre, ami hazánkban rendszerint így is jellemzően túlterhelt. Az alapítvány alapját képezhetné a helyi lakók közössége, vagy a környékbeli boltok és szolgáltatást kínáló kereskedőké, akik profitálhatnak egy zsebpark jelenlétéből az üzletük közelében.

Összegzés

Elmondhatom, hogy a szakdolgozatomban rengeteget tanultam. A zsebparkok fogalmát és ismérveit egy átfogó irodalomkutatással és külföldi példák ismertetésével abszolváltam. A megismert fogalmat magyar nyelven és a magyarországi környezethez igazítva magyar nyelven megfogalmaztam. A zsebparkok Magyarországon történő alkalmazásának lehetőségeit és hasznát feltártam. Mint új zöldinfrastruktúraelemnek, megvizsgáltam az illeszkedését a Kerület AngyalZÖLD programjába és az egész Budapestet érintő Radó Dezső tervbe. A Programok alapelveit és pilléreit figyelembe véve úgy találtam, hogy illeszkedik az irányelveikhez. Egy már létező értékelési módszert átalakítva megalkottam a saját módszeremet, amivel a zsebpark leendő helyét lehet értékelni és eldönteni, hogy alkalmas-e zsebpark építésére és ha igen, mennyire. Ehhez helyszíni bejárást alkalmaztam és információt gyűjtöttem. A megszerzett információkat megvizsgáltam és értékelésnek vetettem alá. Tapasztalataim és eredményeim alapján javaslatokat tettem, a zsebparkok érdekében mind Budapest szinten, mind kerületi szinten.

Irodalomjegyzék

Nyomtatott szakirodalom:

- Alison Blake: Pocket Parks,
https://depts.washington.edu/open2100/pdf/2_OpenSpaceTypes/Open_Space_Types/pocket_parks.pdf (2024.11.05.)
- Praveena Balai Kerishnan, Sreetheran Maruthaveeran: (2021), Factors contributing to the usage of pocket parks—A review of the evidence Urban Forestry & Urban Greening, Volume 58
- Rita Labuz: (2019), Pocket Park – A New Type of Green Public Space in Kraków, Materials Science and Engineering, Volume 471, Issue 11
- Dr Maro Sinou, Dr Amanda Gail Kenton: (2013), Parameters contributing to the design of a successful urban pocket park, PLEA2013 - 29th Conference, Sustainable Architecture for a Renewable Future, Munich, Germany
- AMERICAN SOCIETY OF PLANNING OFFICIALS: (1967), Vest Pocket parks , Report No. 229,
- Dimitra Babalis: (2020), A new typology of pocket parks: Inspiring small spaces for changing cities, Urban Design and Planning 173(3):1-40
- Shu Liu , Xinhao Wang: (2021), Reexamine the value of urban pocket parks under the impact of the COVID-19, Urban Forestry & Urban Greening, Volume 64
- Maryam Naghibi , Mohsen Faizi , Ahmad Ekhlassi: (2021), Design possibilities of leftover spaces as a pocket park in relation to planting enclosure, Urban Forestry & Urban Greening, Volume 64
- Jing Dong, Ruonan Guo, Fei Guo, Xiaoming Guo, Zhen Zhang: (2023), Pocket parks-a systematic literature review, Environmental Research Letters, Volume 18, Number 8
- Jing Dong, Ruonan Guo, Fei Guo, Jun Cai: (2024), Potential evaluation and implementation strategy for pocket park construction in high-density urban areas: A case study in Dalian, China, Frontiers of Architectural Research, Volume 13, Issue 2

Internetes források:

- INT1: <https://www.nrpa.org/contentassets/f768428a39aa4035ae55b2aaff372617/pocket-parks.pdf> (mentve: 2024)
- INT2: <https://www.trfihi-parks.com/en/park-details/6009-Postman%27s-Park>

Felhasznált adatbázisok:

- Lechner tudásközpont: <https://lechnerkozpont.hu/oldal/copernicus-bongeszo> (2024.11.04. NHMR és NDVI térképek)
- E-közmű: <https://www.e-epites.hu/e-kozmu> (2024.10.14.)
- Kerületi Építési Szabályzat: <https://www.budapest13.hu/keruleti-epitesi-szabalyzat/> (2024. 10.16.)

Nem saját képek forrása:

- <https://greenacrepark.org/>
- <https://www.chicagoparkdistrict.com/parks-facilities/connors-william-park>
- <https://www.seattle.gov/parks/allparks/parsons-gardens>
- <https://www.dannydutch.com/post/the-london-park-dedicated-to-everyday-heroes-who-died-saving-others-postman-s-park>
- <https://livinglondonhistory.com/the-medieval-ruins-by-salters-garden/>
- <https://landezine-award.com/roche-campus-kaiseraugst/>

Melléklet

Urban:

„Pocket parks, are **urban** open space at the very small scale.” (Blake 2023)

„Pocket parks are **urban** open spaces on a small-scale and provide a safe and inviting environment for surrounding community members.” (INT1: *Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity.*)

„Studies suggests that small **urban** green spaces such as pocket parks less than 5000 m² or other forms such as street trees, flower beds or green roofs within the urban context could offer recreational and experiential benefits.” (Praveena Balai Kerishnan, Sreetheran Maruthaveeran: *Urban Forestry & Urban Greening*)

„The concept of pocket park (also called vest-pocket or minipark) emerged from the need to improve the quality of **urban** life in the aspect of accessibility of public spaces, including green areas.” (Rita Labuz: 2019)

„**Urban** pockets, also known as miniparks or vest-pocket parks, are urban open spaces at a small scale of 0.125 acres.” (Dr Maro Sinou és Dr Amanda Gail: 2013)

„Parks smaller than most **urban** parks; less than half an acre in size; and are often created out of vacant lots, rooftops and otherwise forgotten and unused spaces „ (Seymour 1969)

Open space:

„Pocket parks, are urban **open space** at the very small scale.” (Blake 2023)

„Pocket parks are urban **open spaces** on a small-scale and provide a safe and inviting environment for surrounding community members.” (INT1: *Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity.*)

„The concept of pocket park (also called vest-pocket or minipark) emerged from the need to improve the quality of urban life in the aspect of accessibility of **public spaces**, including green areas.” (Rita Labuz: 2019)

„Urban pockets, also known as miniparks or vest-pocket parks, are urban **open spaces** at a small scale of 0.125 acres.” (Dr Maro Sinou és Dr Amanda Gail: 2013)

Surrounded by commercial buildings:

„Usually only a few house lots in size or smaller, pocket parks **can be tucked into and scattered throughout the urban fabric** where they serve the immediately local population.” (Blake 2023)

„A pocket park is a small outdoor space, usually no more than $\frac{1}{4}$ of an acre, usually only a few house lots in size or smaller, most **often located in an urban area surrounded by commercial buildings or houses** on small lots with few places for people to gather, relax, or to enjoy the outdoors.” (INT1: *Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity*.)

„Where the need for outdoor space is greatest, **small vacant lots and land occupied by derelict buildings** can be acquired, usually at low cost, to be developed into small parks.” (American Society of planning officials 1967)

„Parks smaller than most urban parks; less than half an acre in size; and are often created out of vacant lots, rooftops and otherwise **forgotten and unused spaces**.” (Seymour 1969)

„Pocket parks are tiny urban parks **created from vacant lots** that are accessible to the public. They can be in the urban fabric of different areas and are typically smaller than 1–3 acres or between 1 and 4 house lots in size.” (Liu and Wang 2019)

„Pocket parks are defined as small green spaces embedded in, but not separate from, the urban landscape which offer **small spaces of solace amidst the busy city streets** with profound impact.” (Naghbi et al 2021)

Made for the neighbourhood:

„Usually only a few house lots in size or smaller, pocket parks can be tucked into and scattered throughout the urban fabric where they **serve the immediately local population**.” (Blake 2023)

„Pocket parks are urban open spaces on a small-scale and provide a safe and inviting environment for **surrounding community members**.” (INT1: *Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity*.)

„It is related mainly to big cities, where the problem of insufficient green areas or recreational spaces that **would serve local communities**, is most acutely felt, particularly in city centres. Due to dense development in such cities, it is difficult to find an undeveloped plot of land that could become a new public space.” (Rita Labuz: 2019)

„Small parks are a **key part of most neighborhoods**, but they typically provide mostly recreational benefits. They have limited areas, so they cannot meet all the potential

demands for space for varied human activities and multiple natural processes.” (Forsyth and Musacchio 2005)

Has a recreation purpose:

„A pocket park is a small outdoor space, usually no more than ¼ of an acre, usually only a few house lots in size or smaller, most often located in an urban area surrounded by commercial buildings or houses on small lots with few **places for people to gather, relax, or to enjoy the outdoors.**” (INT1: *Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity.*)

„Studies suggests that small urban green spaces such as pocket parks less than 5000 m² or other forms such as street trees, flower beds or green roofs within the urban context could **offer recreational and experiential benefits.**” (Praveena Balai Kerishnan, Sreetheran Maruthaveeran: *Urban Forestry & Urban Greening* 2019)

„The concept of pocket park (also called vest-pocket or minipark) emerged from the need to improve the **quality of urban life** in the aspect of accessibility of public spaces, including green areas. It is related mainly to big cities, where the problem of insufficient **green areas or recreational spaces** that would serve local communities, is most acutely felt, particularly in city centres. Due to dense development in such cities, it is difficult to find an undeveloped plot of land that could become a new public space.” (Rita Labuz: 2019)

„These spaces have the potential to **provide relief from the city**, contribute to a sense of place, provide **comfort and a sense of well-being to the user**, and contribute positively to the urban microclimate. Pocket parks can be defined as greens or quiet enclaves.” (Dr Maro Sinou és Dr Amanda Gail: 2013)

„Small parks are a key part of most neighborhoods, but they typically provide mostly **recreational benefits.** They have limited areas, so they cannot meet all the potential demands for space for varied human activities and multiple natural processes.” (Forsyth and Musacchio 2005)

„Pocket parks are well-designed small urban spaces with, or without, green elements, for **urban quality, and urban resilience, wellbeing, connectivity, diversity and flexibility of use.**” (Babalís 2020)

„Pocket parks are defined as small green spaces embedded in, but not separate from, the urban landscape which offer small spaces of solace **amidst the busy city streets with profound impact.**” (Naghibi et al 2021)

„Pocket parks are parks formed by further adding **leisure and entertainment facilities** on the basis of planting greenery on smaller plots. Pocket park construction areas are generally one to three times the area of housing construction.” (Ding and Zhang 2021)

„A park greening activity site open to the public, with a small scale, diverse shapes, and **certain recreational functions**, generally covering an area of between 400 and 10 000 square meters.” (*Ministry of Housing and Urban-Rural Development of the People’s Republic of China 2022*)

Effects positively on the built environment:

„Studies suggests that small urban green spaces such as pocket parks less than 5000 m² or other forms such as street trees, flower beds or green roofs within the urban context could offer recreational and **experiential benefits**.” (*Praveena Balai Kerishnan, Sreetheran Maruthaveeran: Urban Forestry & Urban Greening*)

„These spaces have the potential to provide relief from the city, contribute to a sense of place, provide comfort and a sense of well-being to the user, and **contribute positively to the urban microclimate**.” (*Dr Maro Sinou és Dr Amanda Gail: 2013*)

„Pocket parks are **well-designed** small urban spaces with, or without, green **elements, for urban quality, and urban resilience**, wellbeing, connectivity, diversity and flexibility of use.” (*Babalís 2020*)

„Pocket parks are defined as small green spaces embedded in, but not separate from, the urban landscape which offer small spaces of solace **amidst the busy city streets with profound impact**.” (*Naghíbi et al 2021*)

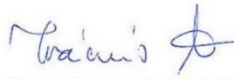
NYILATKOZAT

Vamolas Andras (név) (hallgató Neptun azonosítója: LV3800)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2024 év 11. hó 05 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: Domokos András _____
A Hallgató Neptun kódja: _____ LV98UU _____
A dolgozat címe: _____ Zsebparkok kialakításának lehetőségei
Újlipótvárosban _____
A megjelenés éve: 2024 _____
A konzulens intézetének neve: _____ MATE Budai Campus _____
A konzulens tanszékének a neve: Tájvédelmi és tájrehabilitációs tanszék _____

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

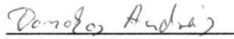
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: _____ 2024 _____ év _____ 11 _____ hó _____ 05 _____ nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.